

Evrin RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı
Doğa Hakları ve Çevre Politikaları Başkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 02.06.2025

Evrin RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesine bağlı Aşağıbeyçayır ve Eğrisöğüt mahalleleri sınırlarında, yıllık 55 bin ton ANFO üretim kapasitesine ve 7 milyon kapsül montajına sahip bir patlayıcı madde üretim tesisi kurulmasına yönelik üçüncü kez Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreci başlatılmıştır. Söz konusu tesisin ilk ÇED başvurusunun, projenin çevresel açıdan uygun olmadığı yönündeki değerlendirmeler doğrultusunda yatırımcı tarafından geri çekilmesi, ardından ÇED süreci dışında yapılan ikinci başvurunun ilgili Çevre İl Müdürlüğü tarafından reddedilmesine karşın, aynı projenin üçüncü kez ÇED süreciyle yeniden gündeme getirilmesi; çevre mevzuatının tutarlılığı, idari karar süreçlerinin öngörülebilirliği ve kamu denetiminin işlevselliği açısından ciddi tartışmaları beraberinde getirmektedir. Vatandaşların ve yöre derneklerinin itirazlarına rağmen sürecin sürdürülmesi, çevre kararlarında toplumsal rıza ve kamusal yararın dışlandığı bir uygulamaya işaret etmektedir.

Projenin temel hammaddesi olan ANFO (amonyum nitrat ve fuel oil karışımı), küresel ölçekte yüksek riskli patlayıcı sınıfına dahil edilmektedir. 2020 yılında Lübnan'ın Beyrut kentinde, yalnızca 2.750 ton amonyum nitratın infilakıyla meydana gelen felaket, bu tür tesislerin kent merkezlerine ve tarım havzalarına yakınlık durumunda ne denli yıkıcı sonuçlar doğurabileceğini açıkça göstermiştir. Söz konusu tesisin 55 bin tonluk kapasitesi düşünüldüğünde, olası bir endüstriyel kazanın yalnızca köy yerleşimlerini değil, tüm bölgeyi tehdit edecek ölçekte olduğu açıktır.

Üstelik tesisin yapılması planlanan alan, resmi kayıtlarda çayır ve mera olarak yer almakta ve dört köy tarafından aktif şekilde otlatma ve tarım faaliyetleri için kullanılmaktadır. Aynı zamanda köy içme suyu kaynağına yalnızca 200 metre uzaklıkta olması, halk sağlığı açısından kabul edilemez bir risk oluşturmaktadır. Bölgenin en yüksek kotlarından birine kurulması planlanan tesisin yağışlarla birlikte kimyasal taşınım yoluyla Zamantı Irmağı'na ve Bahçecik Barajı'na ulaşması; içme suyu, sulama altyapısı ve balıkçılık faaliyetleri açısından telafisi olmayan sonuçlara yol açabilir. Bu etkiler dikkate alındığında, projeye dair hidrojeolojik,

ekotoksikolojik ve sosyo-ekonomik etki analizlerinin yeterli düzeyde yapılmadığı yönünde ciddi endişeler bulunmaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 5. ve 6. maddelerinde belirtilen ilkelere göre, çevresel kararların alınmasında bilimsel risk değerlendirmesi, kamu katılımı ve ekosistem bütünlüğünün gözetilmesi zorunludur. Ancak ilgili projede bu kriterlerin sağlandığına dair kamuoyuna açık, şeffaf ve bilimsel dayanağı olan herhangi bir rapor sunulmamıştır. Bu bağlamda, daha önce iki kez uygun bulunmayan bir projenin üçüncü kez gündeme alınması, ÇED sürecinin keyfi işletildiği ve yatırımcı lehine yeniden yorumlandığı yönündeki kaygıları artırmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Daha önce iki kez sonuçsuz kalan bu patlayıcı madde üretim tesisi projesi için ÇED sürecinin üçüncü kez başlatılmasına hangi gerekçelerle izin verilmiştir? Bakanlığınız, bu yeni başvurunun önceki reddedilen başvurulardan hangi yönleriyle farklılaştığını tespit etmiş midir?
2. Tesiste yılda 55 bin ton ANFO üretimi planlandığı belirtilmektedir. Bu ölçekte bir üretim için kullanılacak amonyum nitrat miktarı ne kadardır? Bu maddenin depolanması ve işlenmesi sırasında öngörülen güvenlik önlemleri nelerdir? Bu önlemler, Beyrut Limanı'ndaki patlama gibi büyük ölçekli kazaların tekrarını engellemek açısından yeterli midir?
3. Projenin gerçekleştirileceği alanın çayır ve mera vasfı korunmakta mıdır? Varsa, bu statünün değiştirildiğine ilişkin alınmış bir Mera Komisyonu kararı ve ilgili kamulaştırma işlemleri bulunmakta mıdır? Mera Kanunu'nun 14. ve 15. maddeleri uyarınca bu alanın tarım dışı kullanıma açılması nasıl gerekçelendirilmiştir?
4. Tesisin köy içme suyu kaynağına 200 metre mesafede olduğu kamuoyuna yansımaktadır. Bu yakınlık dikkate alındığında, yer altı ve yüzey suyu kirlenme riskine ilişkin herhangi bir hidrojeolojik modelleme, kirlenme senaryosu ya da su güvenliği analizi yapılmış mıdır? Bakanlığınız bu mesafeyi yeterli ve güvenli bulmakta mıdır?
5. Proje alanı, bölgenin en yüksek rakımlarından birindedir. Kimyasal maddelerin yağmur ve kar suları ile Zamantı Irmağı ve Bahçecik Barajı'na taşınma riski bilimsel olarak değerlendirilmiş midir? Bu su kaynaklarında halk sağlığına ve ekosisteme yönelik etkilerin uzun vadeli izleme planı var mıdır?
6. Tesisin yalnızca 200 metre uzağında orman fidanlıkları bulunduğu ifade edilmektedir. Bu durum, orman yangınları riski ya da orman ekosistemlerine olası toksik etkiler açısından, Orman Genel Müdürlüğü veya başka bir kurum tarafından incelenmiş midir?
7. Projenin çevresinde tarım arazileri, hayvancılık alanları ve mera sahaları bulunmaktadır. Bu alanlarda yürütülen üretim faaliyetlerinin, kimyasal sızıntı ve patlama riski nedeniyle zarar görmesi veya durması halinde bölge halkının geçim kaynaklarının etkilenmesi öngörülmüş müdür? Bu bağlamda bir sosyoekonomik etki analizi yapılmış mıdır?